

Kammarkollegiet

Smoltkompensationsmöte 2016-02-25

**Hur kan utfasningen, helt eller delvis, av
kompensationsutsättningar hanteras rättsligt?**

Henrik Malmberg och Torgny Norberg

Kammarkollegiet och miljörätt

- För talan i mål och ärenden enligt miljöbalken (22:6 MB)
- Agerar uteslutande i mål om vattenverksamhet, särskilt vattenkraft
- Möjlighet ansöka om omprövning och återkallelse av tillstånd (24:3 och 5 MB)
- Möjlighet påkalla fortsatt tillståndsprövning (väcka latent villkor)
- Deltar i vattenförvaltningsarbetet – tagit fram en strategi om hur miljöbalken bör användas i syfte åtgärda vandringshinder och andra fysiska ingrepp i vattenförekomster (åtgärdsprogram punkt 18)

Kommissionens förslag till förordning om flerårig plan laxbeståndet i Östersjön (2011/0206)

- Lax är en art av unionsintresse enligt art- och habitatdirektivet – gynnsam bevarandestatus ska säkerställas
- Förordningens förvaltningsåtgärder ska samordnas med åtgärder enligt ramdirektivet för vatten
- Fria vandringsvägar, lämplig vattenkvalitet och habitat - förutsättningar för ett hållbart fiske och fiskbestånd

Havs- och vattenmyndighetens förslag till förvaltning av lax och öring, rapport 2015:20

Förslagen kommer att beredas och föranleda beslut av regeringen

Regeringens beredning kan föranleda förändrad lagstiftning, myndighetsinstruktioner, bemyndiganden och särskilda resurser

Förvaltningsåtgärder för återetablering av bestånd och produktion av vild lax:

- Fysiska åtgärder i vattenområden där lax funnits naturligt
- Återetablering ska ske på naturlig väg så långt som möjligt
- Ändringar i lagstiftningen för att underlätta åtgärder för återskapande av laxbestånd (Vattenverksamhetsutredningen)

Rättsligt genomförande

Hur kan befintliga tillstånd ändras för att möta ställda miljökrav?

1. Tillståndsprövning
2. Väckande av latenta villkor (fortsatt tillståndsprövning)
3. Omprövning av villkor på verksamhetsutövarens initiativ (24:8 MB)
4. Omprövning på myndighets initiativ (24:5 MB)
5. Förändrad lagstiftning?

Tillståndsprövning

- Möjligt få allmänt fiskeintresse prövat vid tillståndsprövning av tillkommande vattenverksamhet ex. utbyggnad av befintligt kraftverk, se MD Umeå M 1079-13 Bålforsens, Betsele och Hällforsens kraftverk
- Om ansökan berör vattenhushållningen kan hela verksamheten prövas (MÖD M 10108-11 Rundbackens kraftverk)
- ”Weserdomen eller Bremendomen” (EU-domstolens dom i mål C-461/13) påverkar förutsättningarna för prövningen

Väckande av latenta villkor (fortsatt tillståndsprövning)

- I äldre tillstånd angavs ofta en skyldighet att vidta åtgärder till skydd för fisket (t.ex. fiskväg eller fingaller) när myndighet bedömer att det finns behov
- Exempel latent villkor ”..anläggningens ägare är pliktig att därest sådant framdeles varder påfordrat av Kungl. lantbruksstyrelsen, utan ersättning vid anläggningen anordna laxtrappa och till densamma framsläppa erforderligt vatten.” (Fridafors Nedre kraftverk i Mörrumsån)
- Myndigheter påkallar fortsatt tillståndsprövning → handläggningen fortsätter
- Samma regler som vid tillståndsprövning

Omprövning på verksamhetsutövarens initiativ (24:8 MB)

- Inget hinder för ändrade villkor i skärpande riktning
- Inget krav på MKB

Omprövning på myndighets initiativ (24:5 MB)

När kan omprövning göras?

- Tillstånd enligt MB får omprövas 10 år från laga kraft
- Tillstånd enligt VL får omprövas mellan 10 och 30 år från laga kraft (tiden framgår av domen)
- Tillstånd enligt ÄVL får omprövas 30 år efter byggnadstidens utgång
- Tillstånd får alltid (oavsett ålder) omprövas när vissa förutsättningar är uppfyllda t.ex. om villkor till skydd för fisket (11:8 MB) är mindre ändamålsenliga eller om verksamheten medverkar till att en MKN inte följs

Underlag vid omprövning enligt 24:5 MB

Vilket underlag krävs vid en omprövning?

MMÖD:s avgörande 2014-02-12 M 1423-13 ang. Duvströms kraftverk

- Miljöutredning om behov och nytta av föreslagna åtgärder
- Redovisning av riskerna för miljön av föreslagna åtgärder
- Tekniskt underlag som visar att föreslagna åtgärder är möjliga
- Kostnadsuppskattning av föreslagna åtgärder (byggnation och drift)
- Redogörelse av berörda fastigheter och ev. behov av tvångsrätt

Underlag vid omprövning enligt 24:5 MB forts.

- Tillsyn 26 kap. MB

”Domstolen erinrar om att ... tillsynsmyndigheten har möjlighet att med stöd av 26 kap. miljöbalken ålägga verksamhetsutövaren att ta fram det underlag som behövs för en omprövning” (Föreläggande MMD Umeå ang. omprövning av Gammelby kraftverk i Gideälven)

VVU:s slutbetänkande SOU 2014:35 ”I vått och torrt” s.291f

- Tillsynsmyndigheten skyldig underrätta Kammarkollegiet m.fl. om förhållanden som kan vara skäl för att inleda en omprövning (1:13 tillsynsförordningen)
- Strategi för genomförandet av vattenförvaltningens uppgifter gällande fysisk påverkan (ÅP 18)
- Förordnade av sakkunnig (22:12 MB och Länsstyrelseinstruktionen)

Kompensationsåtgärder

- 11:8 MB – åtgärder i angränsande vattendrag
- 16:9 MB – åtgärder för att kompensera intrång i allmänna intressen
- 28:2 MB – Tillträde (tvångsrätt) att utföra kompensationsåtgärder enligt 16:9 MB

Förändrad lagstiftning?

Vattenverksamhetsutredningen (SOU 2013:69 och 2014:35)

1. Nyprövning
2. Generella föreskrifter
3. Enklare och effektivare handläggning av omprövningsansökningar

Tack!